

Πώς η Σαουδική Αραβία απειλεί το μέλλον του ΟΠΕΚ

Eleni A

Πέμπτη 24/09/2020 - 23:59

Τελευταία τροποποίηση στις 25/09/2020 - 09:16

Ο de facto ηγέτης του ΟΠΕΚ, η Σαουδική Αραβία έθεσε τα δικά της συμφέροντα πάνω από εκείνα των μελών του ΟΠΕΚ

Τα 60α γενέθλια του ΟΠΕΚ έπρεπε να ήταν λόγος για εορτασμό, αλλά ο μεγαλύτερος παραγωγός του Σαουδική Αραβία βάζει όλο και περισσότερο τα συμφέροντά της πάνω από τους στόχους της σύμπραξης και έχει θέσει σε κίνδυνο την ίδια την ύπαρξη του ΟΠΕΚ σύμφωνα με ανάλυση του Simon Watkins στο OilPrice.

Ιδρύθηκε πριν από 60 χρόνια αυτόν τον μήνα από το Ιράν, το Ιράκ, το Κουβέιτ, τη Σαουδική Αραβία και τη Βενεζουέλα. Ο Οργανισμός των χωρών εξαγωγής πετρελαίου (ΟΠΕΚ) προήλθε από μια σταθερή βάση λογικών αξιών που επικεντρώθηκε στην παροχή συλλογικής φωνής για τους παραγωγούς πετρελαίου που εκμεταλλεύονταν από τον όμιλο διεθνών εταιρειών πετρελαίου «Seven Sisters».

Η δηλωμένη αποστολή της ήταν: «Συντονισμός και ενοποίηση των πολιτικών πετρελαίου των χωρών μελών της και διασφάλιση της σταθεροποίησης των αγορών πετρελαίου, προκειμένου να εξασφαλιστεί μια αποτελεσματική, οικονομική και τακτική προμήθεια πετρελαίου στους καταναλωτές, ένα σταθερό εισόδημα στους παραγωγούς και μια δίκαιη απόδοση κεφαλαίου για όσους επενδύουν στη βιομηχανία πετρελαίου».

Για σχεδόν 55 χρόνια ήταν σε γενικές γραμμές σε θέση να επιτύχει αυτούς τους στόχους, με την υποστήριξη των μελών του να αντιπροσωπεύουν περίπου το 40% της παγκόσμιας παραγωγής αργού πετρελαίου και περίπου το 60% του συνολικού πετρελαίου που εμπορεύεται διεθνώς.

Το 2014, ωστόσο, ο de facto ηγέτης του ΟΠΕΚ, η Σαουδική Αραβία έθεσε τα δικά της συμφέροντα πάνω από εκείνα των μελών του ΟΠΕΚ και έθεσε σε κίνδυνο την ύπαρξή του.

Ανταγωνισμός

Πριν από το 2014, ο ΟΠΕΚ είχε καταφέρει να ανταγωνιστεί τις «Seven Sisters» των μεγάλων πετρελαϊκών εταιρειών, που περιελάμβαναν την Anglo-Persian Oil Company (τώρα BP) και τη Royal Dutch Shell (RDS), τρεις εταιρείες της Standard Oil (Standard Oil of Καλιφόρνια, Standard Oil του Νιου Τζέρσεϋ και Standard Oil Company της Νέας Υόρκης), καθώς και Gulf Oil και Texaco.

Ως ένα σημείο, αυτές οι επτά εταιρείες έλεγχαν τουλάχιστον το 85% των παγκόσμιων αποθεμάτων πετρελαίου, έχοντας συχνά πληρώσει στις χώρες υποδοχής ένα ελάχιστο ποσοστό των επακόλουθων κερδών και πωλήσεων σε αντάλλαγμα.

Αυτό το μοντέλο αποζημίωσης χρονολογείται από την πρώτη σημαντική ανακάλυψη πετρελαίου (το πεδίο Masjed Soleiman) που έγινε από μια σύγχρονη ξένη εταιρεία πετρελαίου (η Anglo-Persian Oil Company) που δραστηριοποιείται στη Μέση Ανατολή (σύγχρονο Ιράν).

Το μερίδιο 16% του Ιράν στα κέρδη από το πετρέλαιο του πριν από το 1951 (όταν το ιρανικό κοινοβούλιο ψήφισε να εθνικοποιήσει τη βρετανική εταιρεία λόγω της μικρής πληρωμής του) φαινόταν θετικά γενναιοδωρο σε σύγκριση με την πληρωμή της Standard Oil ύψους 275.000 δολαρίων ΗΠΑ τον Απρίλιο του 1933 (ισοδυναμεί με περίπου ΗΠΑ 6 εκατομμύρια δολάρια το 2020) στη Σαουδική Αραβία για να εξασφαλίσει τα αποκλειστικά δικαιώματα για ολόκληρη τη χώρα.

Ως δείκτης γεωπολιτικής της παγκόσμιας αγοράς πετρελαίου, ο τότε πρωθυπουργός του Ιράν, Mohammad Mosaddegh, απομακρύνθηκε το 1953 με στρατιωτικό πραξικόπημα - «Επιχείρηση Ajax» - που οργανώθηκε από κοινού μεταξύ της Μυστικής Υπηρεσίας Πληροφοριών του Ηνωμένου Βασιλείου και του Κεντρικού Οργανισμού Πληροφοριών των ΗΠΑ μετά την εθνικοποίηση των τοπικών περιουσιακών στοιχείων της Anglo-Persian Oil Company και μετονομάστηκε σε National Iran Oil Company. Ωστόσο, μετά τον σχηματισμό του ΟΠΕΚ, η επιρροή των Επτά Αδελφών άρχισε να μειώνεται σημαντικά.

Σημείο καμπής

Το πραγματικό σημείο καμπής για τον ΟΠΕΚ ως διεθνή εμπορική και γεωπολιτική δύναμη ήρθε τον Οκτώβριο του 1973 όταν τα μέλη του ΟΠΕΚ συν την Αίγυπτο, τη Συρία και την Τυνησία άρχισαν εμπάργκο στις εξαγωγές πετρελαίου προς τις ΗΠΑ, το Ηνωμένο Βασίλειο, την Ιαπωνία, τον Καναδά και τις Κάτω Χώρες ως απάντηση στις ΗΠΑ για την συνεχή προμήθεια όπλων στο Ισραήλ στον πόλεμο Yom Kippur.

Η άνοδος των τιμών του πετρελαίου επιδεινώθηκε από τη σταδιακή μείωση της παραγωγής πετρελαίου από τα μέλη του ΟΠΕΚ κατά την περίοδο και, από κοινού, μέχρι το τέλος του εμπάργκο τον Μάρτιο του 1974, η τιμή του πετρελαίου είχε αυξηθεί από περίπου 3 USD ανά βαρέλι σε σχεδόν 11 USD ανά βαρέλι και έπειτα έφτασε και πάλι ψηλότερα.

Αυτό με τη σειρά του πυροδότησε μια παγκόσμια οικονομική επιβράδυνση, ιδιαίτερα αισθητή στη Δύση.

Στη διαδικασία αυτή, η ισορροπία ισχύος μεταξύ των μεγάλων αναπτυσσόμενων καταναλωτών πετρελαίου και των μεγάλων αναδυόμενων παραγωγών πετρελαίου είχε μετατοπιστεί, όπως τονίστηκε από τον Σαουδάραβο Υπουργό Πετρελαίου και Ορυκτών Αποθεμάτων εκείνη την εποχή, Sheikh Ahmed Zaki Yamani.

Πόλεμος τιμών

Το 2014, ωστόσο, σε μια σειρά συναντήσεων με τραπεζίτες και διαχειριστές κεφαλαίων στη Νέα Υόρκη και το Λονδίνο, διάφοροι ανώτεροι αξιωματούχοι της Σαουδικής Αραβίας

κατέστησαν σαφές ότι, ανεξάρτητα από τις οικονομικές και χρηματοοικονομικές συνέπειες για τα μέλη του ΟΠΕΚ, το Βασίλειο θα υπερπαραγάγει μαζικά αργό πετρέλαιο για να καταρρεύσουν τις τιμές του πετρελαίου, προκειμένου να πλήξουν τον τότε νεοσυσταθέντα τομέα σχιστολιθικού πετρελαίου στις ΗΠΑ.

Για τις ΗΠΑ, η υποκίνηση αυτού του πολέμου τιμών πετρελαίου από τους Σαουδάραβες ήταν μια ασυγχώρητη προδοσία της εμπιστοσύνης στη Σαουδική Αραβία που είχε υπονοηθεί στη συμφωνία του 1945 μεταξύ του τότε αμερικανού προέδρου Franklin D. Roosevelt και του τότε Βασιλιάς της Σαουδικής Αραβίας Abdulaziz

Αυτή η συμφωνία ήταν ότι οι ΗΠΑ θα εγγυόνταν την ασφάλεια τόσο των κυβερνήσεων στη Σαουδική Αραβία όσο και, κατ'επέκταση, χώρας, με αντάλλαγμα οι ΗΠΑ να λαμβάνουν όλες τις προμήθειες πετρελαίου που χρειαζόταν για όσο διάστημα η Σαουδική Αραβία είχε στη διάθεσή της πετρέλαιο.

Μετά από κάποια αρχική επιτυχία - ο αριθμός των εγκαταστάσεων πετρελαίου στις ΗΠΑ τον Ιανουάριο / Φεβρουάριο του 2015 είδε τη μεγαλύτερη άνοδο από το 1991 - οι Σαουδάραβες διαπίστωσαν μέχρι το 2016 ότι το μόνο που είχαν κάνει ήταν να βοηθήσουν στη διαμόρφωση ενός πολύ πιο αποδοτικού σχιστολιθικού τομέα στις ΗΠΑ.

Ο τομέας του πετρελαίου θα μπορούσε να επιβιώσει με άνω των 35 \$ ανά βαρέλι WTI, σε σύγκριση με τις εκτιμήσεις πριν από το 2014 για 75 \$ + ανά βαρέλι.

Κατά τη διαδικασία, σύμφωνα με την IEA, τα κράτη μέλη του ΟΠΕΚ είχαν χάσει συνολικά τουλάχιστον 450 δισεκατομμύρια δολάρια σε έσοδα.

Τη στιγμή που ο επόμενος πόλεμος για τις τιμές του πετρελαίου ξεκίνησε στις αρχές του τρέχοντος έτους, υποκινήθηκε και πάλι από τους Σαουδάραβες η ίδια ακριβώς στρατηγική με τον πόλεμο του 2014-2016 (υπερπαραγωγή αργού πετρελαίου σε πτώση των τιμών του πετρελαίου) και ακριβώς με τον ίδιο στόχο (να καταστρέψει ή να απενεργοποιήσει τον τομέα του αμερικανικού σχιστολιθικού).

Οι ΗΠΑ δεν είχαν καμία διάθεση να – σύμφωνα με πηγές του OilPrice.com εκείνη τη στιγμή - "να ανεκτούν άλλο τους Σαουδάραβες"

Κατά την πορεία προς τον πόλεμο των τιμών του πετρελαίου του Μαρτίου του 2020, ο Πρόεδρος των ΗΠΑ Donald Trump είχε ήδη προειδοποιήσει επανειλημμένα τους Σαουδάραβες ότι οι ΗΠΑ δεν θα δεχθούν ενέργειες που θα υπονόμευαν ούτε την οικονομία της ούτε τη συνεχιζόμενη ανάπτυξη του τομέα του σχιστόλιθου.

Σε μια ομιλία του 2018 πριν από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, δήλωσε: «Τα έθνη του ΟΠΕΚ, όπως συνήθως, σκίζουν τον υπόλοιπο κόσμο και δεν μου αρέσει. Κανείς δεν το θέλει», είπε, και λίγο μετά υπογράμμισε σε μια ομιλία στο Southaven του Μισισσιπή, τον Οκτώβριο του 2018 είπε :«Βασιλιά, σε προστατεύουμε. Μπορεί να μην είσαι εκεί για δύο εβδομάδες χωρίς εμάς».

Τελικά, στις 2 Απριλίου, αφού οι Σαουδάραβες κατέστρεψαν περαιτέρω τα οικονομικά των συνανθρώπων του στον ΟΠΕΚ, ο Trump τηλεφώνησε στον de facto κυβερνήτη της Σαουδικής Αραβίας, τον Πρίγκιπα, Mohammed bin Salman, και του είπε απευθείας ότι αν ο ΟΠΕΚ δεν αρχίσει να μειώνει την παραγωγή πετρελαίου, θα είναι ανίσχυρος να σταματήσει τους νομοθέτες να ψηφίσουν την νομοθεσία για την απόσυρση αμερικανικών στρατευμάτων από το Βασίλειο.

Έγκριση του NOPEC

Το χειρότερο όμως είναι στον ορίζοντα για τη Σαουδική Αραβία και τον ΟΠΕΚ.

Οι ΗΠΑ εξοργίστηκαν τόσο πολύ από τους Σαουδάραβες που προσπαθούσαν να καταστρέψουν τον γεωπολιτικά και οικονομικά κρίσιμο τομέα του σχιστόλιθου για άλλη μια φορά που τυχόν περαιτέρω κινήσεις της Σαουδικής Αραβίας και του ΟΠΕΚ είτε αυξάνουν τις

τιμές πάνω από τα 80 δολάρια ΗΠΑ ανά βαρέλι του Brent (θεωρούνται οικονομικά επιβλαβείς για τις ΗΠΑ) ή κάτω από 40 δολάρια ΗΠΑ ανά βαρέλι Brent (θεωρείται επιβλαβές για τον τομέα του σχιστολιθικού πετρελαίου των ΗΠΑ) είναι πολύ πιθανό να οδηγήσει στην έγκριση του 'No Oil Producing and Exporting Cartels Bill' (NOPEC).

Μια έκδοση του νομοσχεδίου NOPEC κατάφερε να περάσει και τα δύο σπίτια του Κογκρέσου το 2007, προτού κατατεθεί, αφού ο Πρόεδρος Τζορτζ Μπους είπε ότι θα αρνηθεί βέτο στη νομοθεσία.

Ωστόσο, τον Φεβρουάριο του 2019, η επιτροπή δικαστικών αρχών των ΗΠΑ ψήφισε τον νόμο NOPEC, ο οποίος άνοιξε τον δρόμο για ψηφοφορία επί του νομοσχεδίου ενώπιον της πλήρους Βουλής των Αντιπροσώπων.

Την ίδια ημέρα, οι Δημοκρατικοί Patrick Leahy και η Amy Klobuchar και - το πιο αξιοσημείωτο - δύο Ρεπουμπλικάνοι, Chuck Grassley και Mike Lee, παρουσίασαν το νομοσχέδιο NOPEC στη Γερουσία. Ήταν μόνο η παρέμβαση του Τραμπ εκείνη την εποχή που σταμάτησε την ψήφιση του νομοσχεδίου.

Αυτό το νομοσχέδιο το καθιστά παράνομο να περιορίζει τεχνητά την παραγωγή πετρελαίου (και φυσικού αερίου) ή να καθορίζει τιμές, κάτι που αποτελεί συνέπεια της λειτουργίας του ΟΠΕΚ, και αφαιρεί την κυρίαρχη ασυλία που επί του παρόντος υπάρχει στα δικαστήρια των ΗΠΑ για τον ΟΠΕΚ ως ομάδα και για τα μεμονωμένα κράτη μέλη του.

Αυτό θα αφήσει τη Σαουδική Αραβία ανοιχτή για μήνυση σύμφωνα με την υπάρχουσα αντιμονοπωλιακή νομοθεσία των ΗΠΑ, με την πλήρη ευθύνη της να εκτιμάται ότι επενδύει 1 τρισεκατομμύριο δολάρια ΗΠΑ μόνο στις ΗΠΑ και σε όλα τα άλλα μέλη του ΟΠΕΚ που αντιμετωπίζουν την ίδια νομική ενέργεια. Θα σήμαινε επίσης το τέλος του ΟΠΕΚ σε οποιαδήποτε σημαντική μορφή.